

SECTIO SEXTA

De

Prudentia civili, quomodo hæc succinum
in rem suam vertat.

CAP. I.

Succinum regale, quomodo curetur.

§. I.

Quæ Physico enarranda atque demonstranda, quæque Chî-
mico illustranda erant, succinctè omnia recensuimus; ad-
jiciendum, quomodo thesaurus hic succinorum à Prudentia
custodiatur, atque in Reip. usum convertatur.

II. Inter regias opes antiquissimis temporibus repositus
fuit, Regibus, qui terras succiniferas tenuère, jam olim succina
colligentibus, ut magnificentia munerum aliis pares essent.
Apud SOLINUM REX GERMANIÆ, (PRUSSIÆ in-
telligendus, quum Germania tantis opibus succineis nunquam
gavisa sit,) *tredecim millia librarum Neroni donum misit.* Non
unius sed plurimorum annorum congestus iste fuit acervus;
intentiori enim licet cura nostro ævo hausta & fossa condantur
succina, ad millelibras raro accedunt, quemadmodum catalogi
redituum succineorum manifestant. Sic & publici succino-
rum fuerunt thesauri, qui *ab Æstiorum Legatis THEODORICO*
Gothorum Regi apud CASSIODORUM oblatis leguntur; Bar-
baræque gentes pretiosissima quæque regiis gazis inferre
noverunt.

III. Cessisse tamen & Civibus succina istis seculis in com-
mercium, ex FACITO; & ex AVICENNA, quod quondam
occupantium fuerint addiscimus.

F

IV. Pri-

IV. Prisca autem ut mittamus, Prussia inter regalia CRUCIGERORUM ORDINI succina vindicavit, aliquo in eadem EPISCOPI SAMBIENSIS jure. Atque publicâ auctoritate collectio est instituta, severis in depeculatores legibus.

V. Secessione Civitatum ORDINIS *erarium* accisis succini redditibus non leve detrimentum passum est, quamvis obnixè omnia ageret ut integro thesauro solidè potiretur.

VI. Post CRUCIGEROS DUCUM PRUSSIAE quæ fuerit in servandis Fisco succinis cura Annales parcius eloquuntur: Destinati tamen operi memorantur LITORIS SUDAVICI Coloni, quibus ex Capitaneatibus Schakensis & Fischufano additi sunt alii: Servituti non statim dies, sed si quod captura tempus commodum, diu, noctuque, hyeme æque ac æstate.

VII. Stipendium his, domus instructa & agellus atque à tributis immunitas; hausitque vel lecti succini modius modio Salis redhoscitur: fossili præsens pecunia adjicit auctarium.

VIII. CRUCIGERI *Dominum succinorum* vocabant, qui succineis rebus præerat; alicubi & Commendaribus ista cura incumberebat. Sub DIVO ALBERTO Magistrorum atque postea Camerariorum nomen frequentius fuit, Equestris dignitatis viris hoc munere defungentibus: Nostrâ ætate partem muneris capit Capitaneatus Fischufani Præfectus, partem teloniorum Director, Administratore litoris peculiari.

IX. Administratori Custodes litoris equites (*Strand-Reuter*) præstò sunt; Equitibus autem adjuncti sunt servi Camerae (*Kammer-Knechte*) qui pedestres cum Equitibus munus custodiendi alternant, quandoque, si opus est, & horum vices obeunt.

X. *Administratores officium* est ad operas ordinandas jussu edere, succina undiq; recipere, congesta Regiomontum transmittere, furta præcavere, de inventis disceptare, & regale SERENIS.

RENISSIMI ubique inviolabile præstare : Hujus etiam est Sal Colonis distribuere.

XI. *Equites & servi Camera* litus de die obequitant aut circumeunt, ne quis succina tollat; iidem tempestates observant, & colonos si hauriendum, fodiendumque convocant, fossumque & haustum recipiunt.

XII. Nulli Colonorum succina detinere domi licet, sed ad Equitem aut alium, cui istud delegatum, deferunt; quæ in *Pillavia & Neringia Recentioris* litore leguntur, Scriba telonii ab his suscipit. Si quando angustia temporis, insigniori copiâ, in litore seligere non permittit, domum asportandi facultas conceditur; vi juramenti autem proximâ luce eadem reddunt: Inter hauriendum & fodiendum Operariis sacculus à collo pendet, & furti reus habetur qui vestimento glebam addidit.

XIII. Recepta à Colonis Administratori exhibentur, à quo Regiononti in Succinorum Camera reconduntur, atque præsentate Directore teloniorum discernuntur & divenduntur.

XIV. Olim plures Succinorum Camerae erant, *Lochsteti, Dirschkeimi, Memelæ, Germoviæ*, singulisque sui præerant Magistri.

XV. Præter istam accuratissimam Oeconomiam regale hoc gravissimis SUPREMI DOMINI & *Juris Provincialis Prutenici* legibus est munitum.

XVI. Extra litora succina in prædiis Fisci reperta Præfectis sunt restituenda; quæ in privatorum fundis, si non privilegio Domino vindicari poterunt, Fisco necesse est pariter cedant; quamvis hætenus privatis invidendas ex succino opes obtigisse non memini.

CAP. II.

Lucrum Fisci ex rudi Succino.

§. I.

Quondam privatis succinorum captura erat elocata, ut certâ annuâ summâ presentis pecuniæ 10000. aut 12000. talentorum redimeretur, præterquàm quod, in colonos impensæ erant faciendæ.

II. Verùm plus quæstus ad fiscum rediit, postquam publicâ auctoritate non solùm curata, sed & divendita sunt succina, certo pretio cuilibet generi succinorum ad mensuram statuto.

III. Succineæ rudes glebæ in auctarium pretii discernuntur, Capitales (*Haupt-Stück*) aliquot unciarum pondere, carius veneunt; tornatiles (*Dreh-Stück*) palmæ longitudine ac latitudine, minoris constant; minimæ (*Grauß*) his cedunt. Illis autem, quæ aliquot librarum pondera æquant, nulla certa est æstimatio.

IV. Puritas, dignitas coloris, pretium adauget; vilissima habentur impura, (*Schluck-Verniß*); pretiosissima alba, lactea.

CAP. III.

*Lucrum Privatorum ex Succino**rudi & elaborato.*

§. I.

Salvo Regum thesauro præcis succina distrahere licitum fuit. *Julianus* Eques Romanus, qui *NERONIS* munus gladiatorium curabat, ad litora nostra missus est, ut coëmeret, Auctore *PLINIO*: Pluribusq; *CLUVERIUS* edisserit, ipsos *Gothones*, horumq; conterminos *Æstios* succinum in Pannoniam & Italiæ confinium non modo *PLINI*, *TACITUS*, sed & *HERO-*

NOTI AVO solitos fuisse deferre, recipiente ab Italis Græciâ.

II. CRUCIGERIS DOMINIS Lubecenses & Stolperenses succinorum commerciis inclaruere: Postea & Gedanenses atque Regiomontani.

III. Nostrâ ætate Gedanensium maximus ex succinis est quæstus, postquàm Mercatores Prussica ad se traxere, Electrotoreutarumque collegium quæ Neringiæ recentis litus offert solidè possidet.

IV. Cruda Orientalibus Populis magno pretio venduntur; *Armeniis* & *Persæ* olim Regiomonto asportari curarunt, luero Civium non contemnendo.

V. Cæterum ars Electrotoreutarum majorem quæstum facit sculpturâ ac calaturâ aut torno varias figuras inducendo, ut inter pretiosissima habeantur ex succinis fabrefacta opera.

VI. Operibus pretium intendit si ex eadem massâ integra confecta, si nobilioribus coloribus sunt conspicua, si rariora Naturæ pigmenta monstrant.

VII. Primus ego persuasi ut Italos & Gallos imitentur, qui effigiem rerum & animalium segmentis aut tessellis gemmarum ingeniosè componunt: Et succederet opus, si SUPREMI DOMINI jussu accederent, facultasque daretur seligendi, quæ ad vermiculata sive *Musiva* istiusmodi opera requiruntur; Etenim opaci colores, quibus ars maximè indiget, in succinis occurrunt rarissimi.

VIII. Neque solùm arte Toreuticâ, sed & Pharmaceuticâ ex succinis lucrum redigi potest; quum Agyrtæ & Circumforanei adulteratis oleis & balsamis succinorum tantum argenti lucrentur.

IX. Præterea vernicis ex succino magnus est usus; atq; lacca non cedit succinum, si rectè præparatur.

X. Infectores quoque pellium, *Russi* imprimis ac *Judæi* succinum operæ adhibent; ut & horum ratione ex succino quæstus promitti queat.

CAP. IV.

Lucrum Fisci ex lucro Privatorum Civium.

§. I.

Persuasus sum, nullam Remp. solo naturalium rerum proven-
tu ditescere, sed ut nunc vita est hominum, non nisi artium
operâ divitias acquiri: exemplis obviis, quod Regna Provin-
ciæve, quæ opibus pollent, simul & artibus excellant.

II. Electrotoreutarum itaque ingenia excitanda putavi,
ut artis beneficio majorem ex succino quæstum Cives face-
rent, qui in Fiscum tandem esset redundaturus.

III. Sanè quum munera sociis Regibus aut Rebuspubl.
offerenda non parum sumtuum requirant, utique si domi ista
parata habentur parsimonia hæc magnum erit vectigal.

IV. Sed & quum illa temporum nostrorum sit felicitas,
ut sentire quæ velis, & quæ sentias dicere licet, Patriæ divitias
cum SUPREMI DOMINI thesauris arctissimo connubio
jungendas censeo:

V. Quod commodius fieri non potest, quàm si succi-
norum, quibus PRUSSIA præ omnibus Regionibus abun-
dat, commercia ita componantur, ut non solum ex crudis
ærarium acquirat, sed ut ex arte elaboratis pariter in illud
aliquid derivetur;

VI. Si Electrotoreutarum Collegium, uti est summa
SERENISSIMI auctoritate constitutum eisdem auspiciis
ad istas opes provehatur, ut pretio conveniente rude omne
succinum à Fisco possit redimere, quotannis verò designatis
artis operibus in thesaurum collatis istam DOMINI SU-
PREMI indulgentiam demereatur:

VII. Eo

VII. Eo futurum spero, ut excitatis ingeniis *Regiomontanorum Artificium elaborata opera* famam, quam diu perdidērunt, recuperent, peregrinique rursus alliciantur, qui merces succineas hīc locorum conquirant; Ex quo genere commercii non unā ratione Fiscus nova subinde commoda percipiet, sive suas merces importent, sive succineas exportent, praterquam quod Civibus occasio lucrandi præbeatur.

CAP. V.

Museum Electorale Succineum.

§. I.

Ilustre Succinei operis Musæum exstrui potest, cui omnium, quotquot Europæus orbis celebrat, gazophylaciorum splendor cedat.

II. Certis forulis hoc *Musæum* distinguendum; *Alius* enim *locus* debetur haustili succino, in quo & signa, quæ capturam præcedunt, capturæque instrumenta ingeniosè recondita cum ipsa piscatura commonstrabuntur:

III. *Alius* fossili est adsignandus, qui non solum fossorum operam sed & matricem, & in matrice quiescentis succini glebas, omnisque generis, quæcunque *LITUS SUDAVICUM* recondit, mineralia ante oculos ponet:

IV. *Tertius locus* rudium succini glebarum admiranda sistet, sive moles, sive forma, sive crusta illis admirationem conciliaverit: Hæcque memorata loca augustius spatium occupabunt:

V. *Postea* Phœnomenis colorum insignitius conspicua succina erunt disponenda; ut non solum pigmenta Naturæ, sed & delineamenta literarum, silvarum, fluviorum, nubium, aliarumque rerum complurium, ipsorumque animalium in succinis observentur:

VI. His

VI. His *succedent* feretra, quibus animalcula, vegetabilia, mineralia, aquas, casus abscondidit:

VII. *Inde* Artis Pharmaceuticæ in medelam hominum circa succinum studia distinctis capsulis signanda:

VIII. *Demum* & quæ à variis Artibus ex succino in usus certos parantur aliquem merebuntur locum.

IX. Cunctis istis *apparatus succineus conclavis* fulgorem addet; si mensa, si fellæ, si candelabra, si specula, si alia quæque utensilia succino inducta comparebunt;

X. Præsertim si in *imitamentum Musavorum operum tessellata* aut *segmentata succina* ars coaptare edocta fuerit.

XI. Neque magnificentius hæc dici quam fieri posse, intra lustrum demonstrepo, si SERENISSIMUS istam mihi curam clementissimè injunget, illorumque quibus opus est subsidiorum faciet potestatem: Totum autem Musæum succineum exornatum reddere non unius lustri nec unius ingenii erit labor.

XII. Augerique possunt *armariola; si exotica, si extra Prussiam* reperta succina, *si ex animalibus exemta* observatu digna judicabuntur.

S. D. G.

